

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/624	7 maart 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 14/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/bw d.d. 7 maart 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

14/96

(Afgesloten 071200A MAR 1996)

Conclusie/voorzicht

- De voorzitter van de HDZ in Sarajevo, Zelic, dreigt dat alle Kroatische inwoners uit Sarajevo de stad zullen verlaten als de stad tot een onafhankelijk, door moslims gedomineerd kanton wordt omgevormd. Hij voorziet dat dit een groot probleem voor de onderlinge verhoudingen in de Federatie wordt.

- De bezetting van het politiebureau in Hadzici door Kroatische politiemensen is een uiting van de Kroatische angst voor moslim overheersing binnen het federatieve politieapparaat. Naar alle waarschijnlijkheid zal dit probleem zich ook in andere Servische wijken van Sarajevo voordoen indien de moslims onevenredig groot zijn vertegenwoordigd in de politiemacht.

Door te refereren naar een eventuele aansluiting van de RS bij de FRJ probeert de vice-premier van de RS Koljevic druk uit te oefenen op IFOR. Tevens stelt hij dat er van een vervanging van Karadzic, anders dan door middel van verkiezingen, geen sprake zal zijn.

- Met de benoeming van een HDZ-lid als burgemeester van Zagreb heeft Tudjman weliswaar een aan hem loyale burgemeester maar is het politieke klimaat in de Kroatische hoofdstad zodanig verslechterd dat van een effectief bestuur van de stad nauwelijks meer sprake zal zijn.

- Met zijn herverkiezing als SPS-partijvoorzitter heeft Milosevic aangegeven dat hij politiek gezien nog altijd alle macht in handen heeft. De op het partijcongres gepresenteerde toekomstvisie lijkt echter nauwelijks te realiseren gezien de huidige deplorabele toestand van de Joegoslavische economie.

Bosnië-Herzegovina

Moslim-Kroatische Federatie (MKF)

De voorzitter van de Kroatische Democratische Unie (HDZ) in Sarajevo, Ante Zelic, heeft onlangs gedreigd dat alle 17.000 Bosnische Kroaten, die woonachtig zijn in Sarajevo, de stad zullen verlaten

als deze een onafhankelijk kanton wordt. Dit zou, volgens Zelic, leiden tot een etnisch puur (dwz. geheel moslim) district, waar de Partij van Democratische Actie (SDA), de regeringspartij van Izetbegovic, de absolute meerderheid zou hebben. Als dit zou gebeuren voorzag Zelic dat Sarajevo een groter probleem voor de Federatie zou worden dan Mostar.

Beoordeling:

Volgens het Dayton-accoord is Sarajevo toegewezen aan de Moslim-Kroatische federatie. Bij de Bosnische Kroaten bestaat echter de vrees dat in Sarajevo de moslims, relatief het sterkst vertegenwoordigd in de Bosnische hoofdstad, in de praktijk alle macht naar zich toe zullen trekken. Het dreigement van Zelic is dan ook ingegeven door de angst van de Bosnische Kroaten om uiteindelijk als tweederangs burgers te zullen worden behandeld. Zelic heeft hierbij ongetwijfeld een verband gelegd met de nog steeds voortgaande uittocht van Bosnische Serviërs uit Sarajevo.

Op 5 maart jl. bezetten een twintigtal Kroatische politieagenten, afkomstig uit Kiseljak, enige tijd het politiebureau van Hadzici, een Servisch-gedomineerde buitenwijk van Sarajevo die de volgende dag (6 maart) zou worden overgedragen aan de federatieve politie. Als reden voor de bezetting werd aangevoerd dat de Bosnische Kroaten in de politiemacht van de federatie in Hadzici ondervertegenwoordigd waren. Deze politiemacht zou in totaal uit 90 politiemensen gaan bestaan, waarvan 70 moslims, 15 Bosnische Serviërs en 5 Bosnische Kroaten.

Beoordeling:

Onlangs werd reeds melding gemaakt van de samenstelling van de federatieve politiemacht in de voormalige "Servische" voorstad van Sarajevo, Vogosca te weten 85 man, waarvan 47 moslims, 30 Bosnische Serviërs en 8 Bosnische Kroaten. Hoewel de Kroaten ook hier duidelijk ondervertegenwoordigd waren, leidde dit niet tot incidenten. Dit hield waarschijnlijk verband met het relatief grote aantal Bosnisch-Servische politiemannen in deze groep, waardoor de moslimdominantie kleiner werd. Dat deze situatie in Hadzici wel tot incidenten heeft geleid is niet verwonderlijk gezien het grote percentage (78%) aan moslim politieagenten in deze politiemacht. Een dergelijke samenstelling versterkt slecht de angst van de Bosnische Kroaten voor een overheersing door de moslims. Het valt niet uit te sluiten dat ook bij de overdracht van de resterende "Servische" wijken van Sarajevo onenigheid zal ontstaan over de samenstelling van de politiemacht, met name als sprake is van een onevenredig grote presentie van de moslims. Dit onderstreept nogmaals het grote wantrouwen tussen moslims en Kroaten dat hun samenwerking in federatieverband ongunstig blijft beïnvloeden.

Bosnisch-Servische Republiek (RS)

De vice-president van de RS, Koljevic, heeft onlangs gezegd dat het voortduren van de vijandige houding van Bosnische moslims en -Kroaten tegenover de Bosnische Serven zou kunnen resulteren in een referendum over de toekomstige relatie van de RS met de MKF. Het uiteindelijke gevolg van dit referendum zou kunnen zijn dat de RS zich aansluit bij de Federale republiek Joegoslavië (FRJ).

Tevens zei Koljevic dat hij niet de intentie had de plaats van president Karadzic in te nemen en dat geruchten hierover door "buitenlandse instanties" werden verspreid die belang hebben bij een vertrek van Karadzic. Volgens Koljevic had de eenhoofdige leiding tijdens de "oorlog" goed gefunctioneerd.

Echter, met het uitbreken van de vrede was er nu wel ruimte gekomen voor een verdere democratisering van het politieke systeem van de RS. De aanstaande verkiezingen in Bosnië-Herzegovina zouden in dat kader van groot belang kunnen zijn.

Beoordeling:

Hoewel het streven van de RS naar een uiteindelijke aansluiting bij de FRJ bekend is, zijn de uitspraken van Koljevic de eerste openbare uitspraken van een vooraanstaand RS politicus sinds de komst van IFOR, die op een dergelijke aansluiting bij "Groot-Servië" zinspelen. Koljevic wil hiermee waarschijnlijk IFOR onder druk zetten om de door de RS vermeende "partijdige (anti-Servische) opstelling van de implementatiemacht" bij te stellen. Koljevic' beweringen over Karadzic duiden erop dat de politieke machtsbasis van Karadzic in de RS, in ieder geval tot en met de verkiezingen, gehandhaafd zal blijven en dat de in Dayton voorziene vervanging van Karadzic nog op grote problemen kan stuiten.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft op 5 maart jl. een lid van zijn regerende HDZ-partij, de voormalig minister van bouw en planning Marina Matulovic-Dropulic, benoemd tot burgemeester van Zagreb. Twee eerdere kandidaten van de oppositie, die in Zagreb een 60% meerderheid heeft in de gemeenteraad, waren door Tudjman reeds afgewezen voor het burgemeesterschap van de Kroatische hoofdstad. Als gevolg van deze beslissing heeft de oppositie aangekondigd elke vorm van samenwerking met de door Tudjman aangestelde burgemeester op te zeggen en deze benoeming in de eerstvolgende raadsvergadering (7 maart as.) ongedaan te maken.

Beoordeling:

Met de benoeming van een HDZ-kandidaat voor het burgemeesterschap van Zagreb geeft Tudjman aan groot belang te hechten aan een aan hem loyaal bestuur over de hoofdstad. Hoewel Tudjman formeel het recht heeft om na zijn afwijzing van twee oppositie-kandidaten zelf een burgemeester te benoemen, valt het democratische gehalte van Tudjman's acties zeer te betwijfelen. De afwijzing van de twee door de oppositie genomineerde kandidaten had de oppositie er reeds toe gebracht Tudjman te beschuldigen van "despotisme en pogingen de democratie uit te hollen". Daarnaast heeft de krachtige taal van Tudjman ten aanzien van "andersdenkenden" binnen en buiten de HDZ tijdens een recent HDZ-congres er weinig toe bijgedragen om dit beeld te wijzigen.

Tevens moet niet uitgesloten worden dat aan Tudjman's acties de vrees ten grondslag ligt dat zijn herverkiezing bij de later dit jaar te houden presidentsverkiezingen in gevaar komt, indien de oppositie controle over het bestuur van de Kroatische hoofdstad zou verwerven. Overigens bestaat het gevaar dat Tudjman met zijn benoeming de diverse oppositiegroeperingen juist dichterbij elkaar brengt en derhalve slechts het tegendeel zal bereiken. Daarbij vormt tevens de economische situatie in Kroatië nog een punt van zorg voor Tudjman hetgeen nog versterkt wordt door de huidige arbeidsonrust in Kroatië.

Servië/Montenegro

De Servische president Milosevic werd op 2 maart jl. tijdens het derde partijcongres van de Socialistische Partij van Servië (SPS) herkozen als partijvoorzitter. Zijn herverkiezing werd ondersteund door 1.795 van de 1.799 gedelegeerden. Het congres benoemde tijdens de zitting ook 185 leden tellende centrale comité van de partij. Voorts presenteerden de diverse partijleden en Milosevic zelf een optimistische visie op de ontwikkeling van het nieuwe "Joegoslavië" tot in de volgende eeuw.

Beoordeling:

Zijn, door eenieder verwachte, herverkiezing als partijvoorzitter, onderstreept dat Milosevic de macht in de "Joegoslavische" politiek nog altijd stevig in handen heeft. In de periode voorafgaande aan het congres had Milosevic zijn greep op de macht nog eens versterkt door door radicale nationalistische elementen uit de SPS te verwijderen en de vrije pers aan banden te leggen. Naast de SPS heeft ook de eveneens socialistische politieke partij van Milosevic' vrouw Mirjana, de YUL, een grote invloed verworven. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de Servische en dus ook de "Joegoslavische" politiek in een steeds sterkere mate wordt gedomineerd door vertegenwoordigers van deze beide partijen en met name door het echtpaar Milosevic zelf. De politieke hegemonie van de SPS en de groeiende invloed van de YUL zullen buitenlandse investeerders, die Milosevic hard nodig heeft om de door hem voorziene economische opleving van "Joegoslavië" te realiseren, zeker niet stimuleren tot verhoogde activiteiten. De economische vooruitzichten lijken op de lange termijn een stuk ongunstiger dan door Milosevic is aangegeven.